

HET SLUWE KLEINE VOSJE

de avonturen van vosje puntoor

Leoš Janáček

vertaling Jibbe Willems 2025

la Hoe puntoortje gevangen werd.

Doek op, licht. Een schaduwrijke vallei. Zomer. Een dassenburcht op de achtergrond.

De das steekt zijn hoofd uit zijn burcht en rookt een lange pijp.

Een zwerm muggen danst rond hem, ballet.

De blauwe libelle. Ballet.

De blauwe libelle en de muggen vliegen af. De das kruipt weg.

Boswachter op, zijn geweer rust op zijn schouder, hij zweet, hij zucht.

BOSWACHTER Gaat het nou al stormen?

Hij veegt het zweet uit zijn wenkbrauwen.

BOSWACHTER Ik vind het wel genoeg geweest zo;
 'k zeg wel aan het vrouwtje
 heel de nacht gingen stropers tekeer.

De krekel en de sprinkhaan met een draaiorgeltje (ballet).

BOSWACHTER Of zoiets.
 Ze gelooft me toch wel.

Hij gaat onder een forse struik zitten, streelt zijn geweer.

BOSWACHTER Zo doodop was ik in m'n wittebroodsdagen,
 dag en nacht waren wij toen actief!

Nu ben jij mijn schatje
kom maar in mijn armen
nooit heb je eens hoofdpijn
(of) heb je er geen zin in.

Geen gezaag, geen geklaag,
mijn kameraad.

Hij valt in slaap.

Ib

KREKEL Ach wat een prachtige nacht voor een concertje.

SPRINKHAAN Laat ons zingen en dansen tot de ochtend
tot ik van de slaap gapend sta te trillen.

De mug steekt de boswachter in zijn neus, hij raakt aangeschoten.

MUG Gad-ver-dam-me dat is heerlijk!

Een kikker probeert de mug te vangen.

KIKKER Rikkekih! Rikkekih!

MUG Wat moet jij gore groenkop?

KIKKER Kikkertje!

MUG Hou die tong bij je!

KIKKER Likkertje!

MUG Pas maar op, voor'k je lek steek

De mug vliegt weg.

Ondertussen is het vosje opgekomen, die naar de vos staart.

VOSJE Mammie, mammie.
Wat is dat? Wat is dat?
Mag ik dat? Hap hap hap?

De kikker, geschrokken, springt weg en landt op de neus van de boswachter.

BOSWACHTER Hé smerig beest! Dat je me slapen laat!

De boswachter kijkt verwilderd rond en ziet dan het vosje.

Hij duikt de struiken uit en grijpt haar vast.

BOSWACHTER Kijk eens aan! Duiveltje!

VOSJE Mammie, mammie!

De boswachter tilt haar aan haar nekvel op en kijkt haar triomfantelijk aan.

BOSWACHTER Ha ha ha ha!
Ik denk dat ik jou maar mee neem!

VOSJE Mammie, mammie!

BOSWACHTER Daar zijn de jongens vast heel blij mee.

VOSJE Mammie, mammie!

Hij pakt het vosje onder zijn arm, slingert het geweer over zijn schouder en vertrekt.

VOSJE Mammie, mammie!

BOSWACHTER Ha ha ha ja!

De blauwe libelle verschijnt weer, zoekt vergeefs naar het vosje, landt dan en vouwt de vleugels op de rug.

Ila Punttoortje bij de boswachter

In de tuin van de boswachtershut. Een zonnige herfstmiddag.

BOSWACHTER Zie nou hoe groot ze wordt!

ZIJN VROUW Ik zie vooral d'r vlooien.

Ze schenkt melk in een kommetje.

ZIJN VROUW Gore vlooien.

Het Vosje drinkt haar melk.

VOSJE Oh, oh...
 Oh, oh...

HOND Hou es op met janken.

VOSJE Oh, oh...

HOND Heb meelij met deze arme hond.
 Wat weet jij van mijn leven?
 Vast aan de ketting, zonder een teefje...
 - auwhauwhauw!
 Daarom werd ik kunstenaar.

Het Vosje kijkt Lapák een moment met medeleven aan, wordt dan weer door onverschilligheid gegrepen.

’s Avonds jank ik naar de sterren,
droevige liedjes
tot het baasje begint te roepen.

Auhahwoah... zing ik.
Ach ik verlang zo – naar de liefde!

VOSJE Ja, ik heb dus ook in de liefde geen ervaring,
 maar ik heb veel van de spreeuwen in het bos geleerd,
 waar ze heerlijk en smerig tekeer gingen,
 ’t kon ze niet schelen of iemand ze zag of hoorde
 het was werkelijk ongelooflijk

dag en nacht en schaamteloos
er was er een die lag altijd te vogelen
die vulde allerlei nesten met zn eigen roerei

En op 'n dag vond een kraaienvader tot zijn schrik
sprrreeuwenbroed in zijn nest
met lichtblauwe eitjes.

Geen huwelijk was ooit heilig want al die geile spreeuwen
vrijden met iedereen die veren had,
jong en oud en man en vrouw,
soms zelfs met een knaagdier!

Geen idee hoe dat in z'n werk ging,
snuit en snavel, o wat lekker vies.

Als daar een jong van komt
wordt dat dan een vogelbekdier?

Oh de liefde – waar blijft die voor mij?

De hond grijpt het Vosje bij de staart. De kippen kakelen. Vosje slaat de hond van zich af.

Blijf van me af!

Het Vosje zet een hoge rug op. De hond kruipt weg achter de storthoop. Pepík, de zoon van de boswachter, en Frantík, zijn vriendje, rennen de tuin in. Pepík pakt het vosje beet en tilt haar op.

PEPÍK Kijk eens wat ik hier heb. 't Is een vosje.

Frantík tikt met een stok op haar neus, als een soort onhandig aanhalen.

FRANTÍK Bijt ze?

Het vosje reageert boos, angstig, paniekerig, nijdig.

VOSJE Blijf van me af – blijf alsjeblieft van me af!

FRANTÍK Hoor ze eens grommen.

VOSJE Wat dacht je,
ik ben je hondje toch niet!

Stop hou op nu!

FRANTÍK Wat kan je voor trucjes vossie?

VOSJE Hou op!

FRANTÍK Laat eens zien.

De jongens pesten het vosje met hun stokken.

VOSJE Rotjongens, raak me niet aan!

Het vosje vliegt Pepík aan.

PEPÍK Moeder! Moeder! Help me ze heeft me gebeten.
Ze gaat me opeten.

Het vosje rent naar het bos.

VOSJE Vrijheid!

Frantík rent achter haar aan. Het vosje struikelt.

FRANTÍK Waar ga jij dan naartoe?

PEPÍK Moeder! Moeder!

De vrouw van de boswachter komt het huis uit rennen.

DE VROUW Wat heb je!

PEPÍK Au!

DE VROUW Was het die gore vlooienkop? Zal wel weer,
ik maak haar af, zo'n beest hoort niet op het erf.

De vrouw van de boswachter kijkt naar de kapotte broek van haar zoon.

PEPÍK Au!

BOSWACHTER Prima, bind ik haar vast.

Hij bindt het vosje vast.

VOSJE Oh... oh...

De boswachter en zijn vrouw gaan het huis binnen, Pepík ook, Frantík gaat naar huis, de hond kruipt uit het zicht, het vosje is alleen...

Tussenspel.

Het wordt donker. Het vosje verschijnt als een jonge mensenvrouw. Ze huilt in haar slaap.

VOSJE Ah... ah...

Wanneer het ochtend wordt, is het Vosje weer zichzelf.

IIb Punttoortje gaat de politiek in

HOND	Ongehoorzaam leer je wel af. Dat wordt afgestraft. Je moet je wel gedragen.
HAAN	Kom eens hier mijn kipjes kijk eens naar dit ondie! Gisteren nog joeg ze op ons, is ze nu haar streken kwijt? Mevrouwtje kan niet eens een ei leggen, nergens goed voor is die vos! Als jij een eitje legt, pik ik je knopen door!
KIPPEN	Aan één stuk door leggen wij! Wij leggen in batterij!
GROTE HEN	Prrrr-t! Prrrr-t!
KIPPEN	Zij eisen bij elk ontbijt!
GROTE HEN	Prrrr-t!
KIPPEN	Een vers gelegd kippenei!
GROTE HEN	Prt! Dat kan jij niet!
KIPPEN	Wij zijn nooit een tijdje vrij!
HAAN	Een ei voor mij, en jij bent vrij!
VOSJE	Kom nou, meiden, laat je dat haantje leiden? Ben je een kip of kuiken? Laat je niet misbruiken door dat gebroed.

Ze slaat een samenzweerderige toon aan.

Kameraad! *Sisterhood!* Weg met de Oude Orde!
Pluk de nieuwe dag.
Stralend zal de zon opkomen
voor de vrouwen is de toekomst!

KIPPEN	Zonder haan dan? Zal dat gaan dan?
--------	------------------------------------

VOSJE Baas in eigen cloaca.
Nooit heeft die haan (maar) iets nuttigs gedaan
behalve voor het baasje,
hem geeft hij de eitjes mee.

HAAN Valse vosseteef!

Zij is nooit socialist geweest,
maar die heeft zin in kippenvlees.

De kippen rennen rond als kippen zonder kop, verontwaardigd.

KIPPEN Nee toch! Nee toch!

VOSJE Nooit blijf ik vrijwillig slaaf in jullie patriarchaat,
leg me liever in de aard(e), vaarwel.

Het vosje begraaft zichzelf, ligt voor dood. De grote hen spoort de haan aan.

GROTE HEN *tot de haan*
Mannetje ga eens kijken, is het monster dood?

HAAN Aaaaahhhh!

*De kippen komen nieuwsgierig dichterbij, dan grijpt het vosje eerst de haan en
bijt daarna een voor een de kippen dood. De grote hen rent rond als een kip
zonder kop.*

GROTE HEN Po-po-po-ka! Po-po-po-ka!
Ko-ko ko-ko ko-ko ko-ko!

Geschrokken van het geluid rent de vrouw van de boswachter naar buiten.

GROTE HEN Po-po-po-ka

DE VROUW O! O!

GROTE HEN Po-ka! Po-ka!

DE VROUW O!

VOSJE Hahahahaha!

DE VROUW O moordenaar! O moordenaar!

Altijd een puinzooi als ik luister naar die druiloor
altijd hetzelfde, getverdemme.

GROTE HEN Ik kan niet zonder hem!
Met hun vader dood, blijven m'n eitjes vruchteloos.

DE VROUW Liever had ik je bont!

Het vosje springt op en neer, probeert los te komen, weg te komen.

DE VROUW Kom maar op vos! Oh ho ik maak je af!
Jij wordt een prachtig mofje! Oh ho ik vil je vacht!

Het vosje springt op en neer.

VOSJE Nooit van mijn leven!

Ze probeert het touw los te trekken.

De boswachter komt naar buiten.

DE VROUW Druiloor, sla haar dood!

VOSJE Jij bent dan wel groter, maar ik ben lekker sneller!

BOSWACHTER Niet als ik al je botten breek.

VOSJE Of ik die van jou!

Het vosje rukt zich los, springt over de boswachter heen, vlucht.

III Puntoortje kraakt een woning

In het bos, laat in de middag. Het vosje kijkt bij een dassenburcht binnen.

VOSJE	Ach!
DAS	Wie loopt daar te schreeuwen?
VOSJE	Oh, nee, ik ben het maar!
DAS	Mijn hemel dit is een nette buurt! Armoedzaaiers zijn hier niet welkom!
VOSJE	Hè hè hè hè! Hè hè hè hè! Volgevreten elitaire bal gehakt!
BOSDIEREN	Vuile egoïst!
VOSJE	Oh jij vindt jezelf nogal wat arrogante zak!
BOSDIEREN	Zo arrogant!
VOSJE	Toe maar – die heeft het goed voor elkaar
BOSDIEREN	Lekker dan!
VOSJE	maar arme paupers zoals wij laat hij sterven in de kou.
BOSDIEREN	In de kou!
VOSJE	Heb jij geen hart dan patser?
BOSDIEREN	Harteloos!
DAS	Hou nou je snavel miserabel gajes
BOSDIEREN	Harteloos!

De Das slaat het Vosje.

DAS	daar ga je of ik laat je arresteren wegens zedeloze streken
-----	---

Hij slaat haar nogmaals.

Het Vosje tilt haar rok omhoog.

VOSJE Viespeuk!
Daar wordt je warm van, weerloze vosjes slaan!

BOSDIEREN Weerloze vosjes, dat is toch niet normaal!

VOSJE Hitsig stinkdier.

BOSDIEREN Hitsig stinkdier.

VOSJE Maak jij misbruik van een verdwaalde wees?

BOSDIEREN Maak jij misbruik van een verdwaalde wees?

VOSJE Ik ben aaibaar, lief en onschuldig!

BOSDIEREN Lief en onschuldig.

VOSJE Ik wandel rustig door het bos,
word weggejaagd, gehaat en geslagen

BOSDIEREN Zo weggejaagd, gehaat en geslagen

VOSJE Altijd hetzelfde met mannen!

BOSDIEREN Zo voorspelbaar!

VOSJE Zal ik jou eens een lesje leren!

Het Vosje tilt haar staart op. De Das schrikt.

VOSJE Ben je echt zo vies van me,
kom maar op en arresteer me dan.

Gechoqueerd stapt de das zijn hol uit.

DAS Oh! Dit is toch niet leefbaar meer!
Het einde van de beschaving!

Hij veegt een boze traan weg en vertrekt.

Het vosje neemt triomfantelijk de woning van de Das in.

Tussenspel.

IV

De boswachter speelt kaart met het schoolhoofd in het café van Pásek. De pastoor komt binnen, hij rookt pijp (en lijkt op de das).

PASTOOR Zal er zegen zijn in mijn nieuwe parochie?

BOSWACHTER Zeg vadertje!
O vadertje, kom es effe zitten, asjeblieft.

Hij is door een vrouw betoverd,
denk je dat dat zondig is?

PASTOOR Non des mulieri corpus tuum!

BOSWACHTER Pastoortje zeg eens, is onthouding niet saai?
Heb je voor hem hier goed advies?

Toen hij een knaapje was
zo lang geleeje
en hij Terynka zag
was het bekeken

hij heeft nog altijd hoop
vol van begeerte
maar het is hopeloos
kansloze liefde

Terynka wil hem niet
nu wordt het winter...

Ben jij niet veel te oud voor jonge meisjes?

SCHOOLHOOFD Man gedraag je!

BOSWACHTER Mei is voorgoed voorbij...
Winter voor jou en mij... nooit meer zomer...

SCHOOLHOOFD Hou eens op met dat gejammer godsamme!
Had jij je vrouwtje trouwens niet een bontje gegeven?
Werd zij daar dan niet warm van?

De boswachter reageert als gestoken.

BOSWACHTER Praat me niet van die rotvos!
 Wat een verdomd gedoe was dat!

 Had ik dat beest maar gekeeld,
 om d'r vacht gevild!

 Beesten of mensen:
 Die worden heet van bloed, waanzinnig.

 Zodra ze bronstig worden – zijn ze gek.

 Kijk maar eens goed naar ons schoolhoofdje.
 Heel zijn verstand verbijsterd!

 Je speelt om verlies met die hartenvrouw.
 De liefde verlamt alle mannen...

PASTOOR Non des mulieri corpus tuum!

BOSWACHTER Man wat zeg je nou!

PASTOOR Heel simpel: laat een vrouw je lijf niet grijpen.

BOSWACHTER Wat zit je nou te kwaken
 in die vreemde tongentaal?

PASTOOR Laat een vrouw je lijf niet grijpen.

BOSWACHTER Jammer maar helaas!

Hij slaat het jasje van het schoolhoofd open.

BOSWACHTER Die vent zou zo graag dat wijf mogen knijpen
 maar zij ziet 'm niet staan

SCHOOLHOOFD Nou het was weer heel erg gezellig,
 hoor de haan kraait, mijn bedje roept

Het schoolhoofd zet zijn hoed op, betaalt en vertrekt.

BOSWACHTER Geen haan gehoord! Die is door die vos vermoord!

SCHOOLHOOFD Trusten!

BOSWACHER Was het geen haan die ons Christus verried?

Pásek fluistert in het oor van de pastoor.

PÁSEK Vadertje, had u geen afspraak,
moest u niet al in de kerk zijn?

De pastoor zet zijn hoed op en vertrekt.

PASTOOR Mijn god, de vroegmis!

De boswachter raakt steeds meer aangeschoten.

BOSWACHER Vroegmis? Is het daar niet veel te vroeg voor?

Is de priester een Judas?
Hebben ze een rendez-voetje,
willen ze stiekem kroelen met de kippetjes?
Ik ben niet gek!

Hij spreekt Pásek aan.

“In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten”
Over bier heeft ‘ie niets gezegd, of wel?

Heeft de Heer alcohol in de Bijbel verboden soms?

Dan dronk ik eerlijk waar geen druppel meer!
Dat is (hik) toch zo?

Doe me nog een biertje, echt de laatste.

PÁSEK Had jij een vosje?

BOSWACHER Hou op!

PÁSEK Kom vertel ons alles over dat beest.

BOSWACHER Alsof die rotvos mij nog wat doet!
Weggerend! Weggerend, opeens!
Dan hoeft het van mij niet meer.
Ben d’r sowieso wel klaar mee.

tussenspel

V

Een bos. Een pad de heuvel op, langs een hek met bloeiende zonnebloemen.

Nacht. Volle maan.

Het schoolhoofd wankelt, aangeschoten, over het pad.

SCHOOLHOOFD Niet te doen wat zwaait die zwaartekracht raar
 of is 't soms de aarde
 die niet meer d'r evenwicht weet te bewaren
 – en doordraait.

Waarom kan ik niet stoppen
voor ik heel de wereld zie draaien.

K-wou dat ik al in bed lag, zonder kater straks.

Of ik breek mn nek op dit rotpad in het donker,
of ik verdwaal,
wat een tragisch einde als ik hier dood ga...

Hij blijft staan.

Blijf nou toch eens liggen! Rottig kronkelpad!
Goed dat ik een stok heb, die mij overeind houdt
anders kwam ik nooit meer thuis.

Mijn hemel, een stok, lijkt wel of ik een bejaarde ben.
Is dat zo? Ben ik stokoud?

Maar van binnen voel ik mij kakeljong!

Nee, dat ding is niks voor mij.

Hij gooit zijn stok weg. Hij glijdt uit.

Nondeju!

Hij glijdt weer uit.

Het vosje verschijnt, verbergt zich achter de zonnebloemen.

Het schoolhoofd staart naar de zonnebloem, probeert scherp te zien.

SCHOOLHOOFD Blijf stilstaan!
 Komt u hier vaker?

De wind blaast, de bloem beweegt mysterieus, het schoolhoofd is verrast.

O! O Terynka!

Had ik geweten, dat ik je zien zou,
was ik uren t’rug al naar je toe gekomen.

Lieveling hou je van me? Oh hou van mij!

De bloem beweegt.

Ik ben gek op jou,
al m’n hele leven verlang ik naar je armen lief,
vertel mij, hou jij ook van mij?

Ik ben best lelijk en heb geen ruggengraat, ik weet het.

Geef mij alsjeblieft één klein kansje,
je krijgt de maan van mij!

De bloem beweegt.

Aha! Mag ik je kussen?
Je krijgt ‘r geen spijt van, pak me vast!

In een vlaag van passie valt de stok uit zijn hand, hij rent naar het hek, en klapt er krakend overheen.

Het vosje springt vanachter de zonnebloem vandaan en verstopt zich in de struiken.

Dan komt de pastoor op.

PASTOOR “Wijs de verleiding des vleses af”

 Donders, in welk evangelie staat dit nou?

Hij wil zijn pijp aansteken, maar het vlammetje van zijn lucifer dooft.

Verdorie.

Zo heb ik vaak de nacht doorgebracht,
toen ik nog studeerde, en hij -
korenbloemblauwe ogen, gouden haar...

We vingen elkaars blikken en glimlachjes, heel verholen.

Heel lang geleden.

Die tijd komt nimmermeer terug.

Huid zo zijdezacht...

Ogen waarin mijn ziel verdronk...

Ik kon niet ademen...

Want hij verraadde me...

brak m'n onschuldig hart

die zwarte dag.

En met de slagersjongen!

Wie moest boetedoening doen?

Natuurlijk: de priester!

Bitter.

Weg met de zondebok, die moest de woestenij in,
naar dit dorp dat God verliet, vol met volk vol verdriet,
zonder hoop, ongeliefd.

Ik blijf over, nutteloos aan de kant geschoven...

“Wijs de verleiding van aardse geneugten af”

Vrolijk.

Dat is uit het Bijbelboek van Apostel Paulus!

Boswachter, nog niet zichtbaar.

BOSWACHTER Wie is daar!?

De vos rent voorbij.

BOSWACHTER Kom tevoorschijn!

De Pastoor en het Schoolhoofd springen geschrokken op.

PASTOOR EN SCHOOLHOOFD

Lieve Heer! Tijd om weg te wezen.

Die snapt geen bal van
hoe fragiel 'n mannenziel kan zijn

Een gewerschot. De pastoor en het schoolhoofd rennen beiden in verschillende richtingen weg. De boswachter komt uit een andere richting tevoorschijn. Nog een schot.

BOSWACHTER Rotvos! Dat was dat duivelsbeest.

Ik maak jou af voor een bontjas!

Vla Puntoortje en de Liefde

Het bos, maanlicht, het Vosje ligt voor haar hol. Dan verschijnt de Vos.

Het vosje begint te trillen. De gouden ogen van de Vos gloeien.

VOSJE Oh mijn God, hij is prachtig! Hij is prachtig!

De Vos komt dichterbij, beleefd.

VOS Heb ik u doen schrikken juffrouw?

VOSJE Nee-hee! Nee-hee!

LIŠÁK Zat het hier niet vol met vogels?

VOSJE Ja!

VOS Zijn ze nu al naar het zuiden?

VOSJE Ja.

Ik woon iets verderop, heel dichtbij,
ik kom wel vaker hier dus.

Krijg jij 't plotsklaps ook zo ijzig warm nou?
Net alsof mijn hart niet in de maat slaat.

VOS Dan, als u me toestaat, laat ik u niet alleen nu.
Heeft u dat schot gehoord? Er lopen stropers rond.
Dit bos zit vol gevaar, voor wie dagdroomt,
straks loopt u nog een kogel op.

VOSJE Nee. Zeg maar 'je' in plaats van 'u'.

VOS Doe ik. Als je moeder dat tenminste goed vindt.

VOSJE O nee zeg! Nee ik woon al lang alleen hoor.

VOS In je eentje?

VOSJE In mijn eigen huis!
Heb ik voor niets op de kop getikt.

VOS Dat in deze markt!

VOSJE Ik woonde hiervoor in het boswachtershuisje.

VOS Je meent het!

VOSJE Daar moest ik leren om als een mens te denken,
als een dief!
Op 'n dag, nog steeds schiet de angst in mijn hart:
op heterdaad. Nou de baasjes werden razend!

Maar dit vosje krijg je niet.
Ik liet ze zo al m'n tanden zien.
Ze sloegen erop los.
M'n staart daar ging het puntje af.

Woest was de boswachter!
"Wacht maar af jij bent dood ik schiet je door je hoofd!
Ik ram de tanden uit je bek, vuile veelvraat.
Ik zal je vachtje stropen,
oh jij gaat mijn vrouw prachtig staan!"

Vind jij dit beschaving? Dieren pijn doen?
Durf me nog eens te raken, dan bijt ik terug

Het is toch niet zo vreemd, dat vossen kippetjes vreten?
Ja wat dacht je dan, terwijl ik honger had!
Als jij niet wil delen, dan dwing je mij tot stelen.
Kom, doe maar! Kom, doe maar! Dat je me slaaaaaat!

Dan... slaat hij me! Die smeerlap! Dus ik bijt hem...
Hij wankelt en hij slaat zoooo – tegen de grond.
Eigen schuld. En ik vlucht het bos in.

Elke dag slaap ik, en elke nacht mag dit beest weer leven!

De vos is diep onder de indruk.

VOS Indrukwekkend!

Hij buigt voor het vosje en stelt zichzelf voor.

VOS Ik ben Goudhaartje de Steppevos,
uit het Bramendal.

VOSJE Aangenaam, Goudhaartje,
mijn naam is volgens mij Punttoortje.

VOS Prachtige naam, past heel goed bij jou.
 Mag ik een keertje terugkomen?

VOSJE Dat zou ik heel leuk vinden.

VOS En je komt hier vaak? Ook morgenavond?

VOSJE Tussen middernacht en één uur,
 ik ben vrijgezel, dus dat gaat prima.
 Niemand zegt mij wat te doen, dat bepaal ik lekker zelf.

VOS Belangrijk, ja, onafhankelijk.
Rook je misschien?

VOSJE Nee niet echt nee.

VOS Lust je konijnenbout?

VOSJE Vind ik heerlijk!

VOS Ik weet genoeg!

De vos rent af.

VOSJE

Ik geloof bijna in sprookjes...
want ik ben niet echt mooi of zo.
Nee ik ben echt niet mooi of zo.
Nee ik ben echt niet mooi of zo.

Of misschien wel een beetje?

Ik voel me bijzonder, mooi en wonderlijk...

De Vos keert voorzichtig terug en bekijkt het Vosje heimelijk.

VOS Zo mooi is ze, zo prachtig,
Ik geloof dat ik verliefd ben...

VOSJE Is het waar? Zou ik echt mooi zijn?
Hij is onweerstaanbaar, onverklaarbaar...
Ben ik verliefd of met ziekte geslagen?

De vos komt tevoorschijn.

VOS Goedemorgen! Hier ben ik weer!

Hij geeft het vosje een konijn.

VOSJE Is het nu alweer een dag later?

VOS Hihihi! Hihihi!

Heb je zin in 'n klein ontbijtje?

Hihihi!

Hij draait charmant met zijn snor en kijkt naar het vosje.

VOSJE Hihihihi. Hihihihi.

Jij bent stout geweest...

zoveel moeite voor een vosje dat je niet kent...

VOS Heb je het koud?

VOSJE Nee ik heb het snikheet.

Zonsopkomst kleurt de lucht rood. De vos kust het vosje op haar puntoortjes.

VOS Jij bent zeker vaak verliefd geweest?

VOSJE Echt niet! Jij dan wel?

VOS Nee ik ook niet.

VOSJE Nee?

VOS Echt niet... want ik...

wist niet dat het echt waar kon zijn.

Nooit vond ik die ware die ik

in de dood nog volgen zou!

Maar zodra ik haar vind, zo'n vrouw...

VOSJE Dan...

VOS Dan... zal ik zonder vrees of twijfel aan haar vragen:
wil je me trouwen?

Je zegt niets meer?

De vos pakt het vosje hartstochtelijk beet.

VOSJE Hou eens op. Je moet me loslaten! Blijf af nou!
Je maakt me bang! Laat me los! Ga uit mijn ogen!

VOS Ja, ja ga maar,
ruk mijn hart uit mijn lijf en neem maar mee
Zonder jou wil ik niet leven.

VOSJE Niet leven? Wat bedoel je, zonder wie?

VOS Jou! Puntoor!
Het leven, liefje, zonder jou is waardeloos!

VOSJE Ik? Ik?

VOS Jij bent mijn alles, neem me, mijn liefde, leven,
voor eeuwig zal ik van geen ander houden!

Jij bent mijn droom, jij bent mijn ware,
trouw met mij, of zeg mij vaarwel.

VOSJE Waarom met mij?
Waarom met mij?

VOS Open kaart; ik ben geen vos die d'r echt uitspringt,
niemand die mij sluw of slim vindt.

Wel eerlijk: op je ziel ben ik verliefd. Dat is de waarheid.

Ooit ziet de wereld wat ik zie.

Kunstenaars zullen poëzie, opera's,
romans over je schrijven.

Kom eens, ren nou niet weg. Kom even bij me zitten.

Wil je? Huil je? Ik barst ook in tranen uit van geluk!

Wil je? Zal ik?

VOSJE Ja! Ja!

Het Vosje en de Vos duiken het hol van het Vosje in.

Vlb

De uil, die in het hol van het vosje gluurde en getuige was van de vrijpartij, is van de kook om deze onbeschaamdheid!

UIL Zedeloos schandelijk obsceen! Moet je zien!

 Dat is toch onbeschaamd! En zeker illegaal!
 Zo in het openbaar!

 Dit hoef ik niet te zien! Stop daarmee! Viezerik!

GAAI Wat dan?

Het Vosje kruipt huilend haar hol uit.

VOSJE Aoo! Aoo! Aoo!

VOS Wat is er? Huil je nou?
 Zie ik daar traantjes, lieveling? Wat is er aan de hand?

VOSJE Én je weet niks én je snapt het niet?

VOS Nee ik snap er niks van.

Ze fluistert in zijn oor, omhelst hem.

VOS Als dat alles is!

VOSJE Je wil nu vast niet meer trouwen.

VOS Welzeker! Honderd procent!

Ze gaan naar Specht – de pastoor.

SPECHT Goed, lieve zondaars,
 Moet God dit huwelijk zegenen?

VOS Zou u ons nu meteen kunnen trouwen?

BOSWEZENS Oh! Oh!

SPECHT Is er haast bij? Ja?

De specht trouwt de vos en het vosje.

SPECHT

Ik verklaar Goudhaar de Steppenvos
en vosje Puntoor tot man en vrouw verbonden.

Trouwfeest.

VIIa

Aan de rand van het bos. Herfst. Middag. Heldere lucht. De Stroper Harašta loopt heuvelopwaarts met een mand vol gevogelte op zijn rug. De boswachter, met zijn geweer om de schouder, loopt naar beneden. De boswachter ziet de stroper al van een afstandje aankomen.

STROPER

Op een mooie nacht, onder de sterren
zong jij zachte liedjes, zong jij zachte liedjes

ik bracht chocola la la la, jij zong la la la

Ik vroeg onverwacht, wil je mijn vrouw zijn?
Maar je wou het graag aan je vader vragen
die zei “nee nee nee nee nee nee, nee mijn dochterlief
nee mijn dochterlief zal ik niet geven”

Dat kan mij niet schelen, dat houdt mijn niet tegen
want ik nam je mee mee mee mee, want ik nam je mee

VIIb

Hij ziet een dode haas liggen en wil deze meenemen, dan ziet hij de boswachter, die hem bruusk aanspreekt.

BOSWACHTER Hé daar, Harasta, aan de wandel?

STROPER Jaja, wandelen, goed voor de botten,
zo kan ik mijn hart wat luchten.

BOSWACHTER Snap ik ja, niet eenvoudig zo zonder vrouw.

STROPER Niet eenvoudig nee, maar ik ben niet alleen,
al een tijd heb ik een meisje, ik ben verloofd.

En wij gaan trouwen, ja wij gaan trouwen.

Zij, boswachter, is de mooiste vrouw ter wereld.

Hij haalt een flacon drank tevoorschijn.

Raad eens,

Hij neemt een slok.

raad eens wie mij haar ja-woord gaf!

Het is Terynka.

BOSWACHTER Terynka?

STROPER Mooie Terynka!

De boswachter gelooft zijn oren niet.

BOSWACHTER Terynka?

De stroper stroomt over van verliefdheid.

STROPER Terynka, Terynka!

De boswachter spreekt de stroper streng toe.

BOSWACHTER Wat heb je die haas daar aangedaan?

De stroper, schijnheilig.

STROPER Nee dat beest lag daar al. Zoiets zou ik echt nooit doen.
Nee hoor, nee hoor ik niet.
Hoewel, nu dat dier daar toch ligt.

BOSWACHTER Wat bedoel je?

STROPER Nou ja, het is zonde van die haasbout!
Zo'n vers stuk haarwild. Lust je dat niet?
Met wat mosterd en ui, drie uur laten stoven.

Beter, anders vreet een ander beest van dat vlees.

BOSWACHTER Afblijven!

Blijf ervan af! Haal je handen van die haas!
Of dit is een heterdaad!

Boswachter zwaait zijn geweer over zijn schouder en vertrekt, hij treuzelt.

Die lag hier dus al?

STROPER Die lag hier dus al.

BOSWACHTER Is die vos nu nog niet dood!
Duivels geteisem.

De boswachter zet een val.

Verrassing. Dit maal neem ik je te grazen.

STROPER Hihihi Hihihi Hihihi

VIIc

VOSJES vosjes jagen watervlug
 op een haasje op de vlucht
 haasje krijst je krijgt me niet
 vosjes zullen nog wel zien!

 haasje flitst er fluks vandoor
 vosjes op het hazenspoor
 haasje struikelt, wat een strop
 vosjes vreten haasje op!

Ze rennen naar de dode haas. Het vosje inspecteert de dode haas.

VOSJE Dat is gek!

VOS Dat is gek!

WELPJES Dat is gek!

VOSJE Dit is niet pluis!
 Waarom vergeet een mens zijn buit?
 Heel merkwaardig.
 Pikt het eerst op, legt het dan weer op de grond?

VOS Gevaar! Opgepast!

WELP Mammie ik weet wat het is!
 Da's een valstrik!

Het vosje snuffelt aan de val.

VOSJE Wat denkt die vent nou? Dat we gek zijn?

WELPJES Da's een valstrik! Da's een valstrik!
 Wat denkt die vent nou? Dat we gek zijn?

VOSJE Dat we dom als dassen zijn?

WELP JES Dat we dom als dassen zijn?

VOSJE Had 'ie geda-acht!

VOS en WELPJES Had 'ie geda-acht!

VOSJE Onbenullig stuk ongeluk!
 Mannenstank blijft hier hangen.

WELPJES Stuk ongeluk! Stuk ongeluk!

VOSJE Zou die sukkel nou geloven dat wij zo te vangen zijn?

De welpjes rennen rond.

WELPJES Stuk ongeluk.

VlId

Het vosje knuffelt haar welpjes.

VOS Zeg, hoeveel welpjes hebben wij nu?
Weet jij dat nog?

VOSJE Een stuk... of tien?

De vos omhelst het vosje.

VOS En hoeveel nestjes verlang je nog met me?
Weet jij dat al?

VOSJE Hou jij je broek maar aan, iedereen kan ons hier horen,
hou je nog even in,
het hele bos hoeft niet met ons mee te genieten.

VOS Wat maakt het uit? Ik sta in brand van begeerte,
sinds wanneer ben je zo zedig?

VOSJE Wacht maar, wacht maar,
als het voorjaar wordt zien we weer verder.

Wacht maar, wacht maar,
als het voorjaar wordt zien we weer verder.

VOS Ik wacht ik wacht ik wacht ik wacht,
was het maar voorjaar!

STROPER Was het najaar maar voorbij
ik verlang naar die mooie mei

VOS Ik wacht, ik wacht tot het weer voorjaar is,
dan zien we verder.

STROPER als ik heel de dag met je vrij
ik met jou en jij met mij

VOSJE Er komt een mens aan! Snel! Weg wezen!

VOS Er komt een mens aan!

VOSJE Ik blijf nog even in de buurt, wie komt ons storen?

STROPER Als jij later een kindje krijgt
 hoop ik dat 'ie op me lijkt.

Was het najaar maar voorbij –

Hij ziet het vosje, zet zijn mand neer, pakt zijn geweer.

Hálleluja! Blijf daar staan! Blijf daar staan!
Waar is mijn geweer?

Geef me die prachtige vacht voor Terynka!

VOSJE Ach, wat sneu!

Hij richt steeds opnieuw op het vosje als zij verschijnt.

VOSJE Opgejaagd, enkel omdat ik een vos ben!
 Neergeknald, wegens mijn zachte vachtje...

Afgeslacht!

Hij struikelt, valt.

VOSJE Pas maar op je neus!

STROPER Godverdomme!

VOSJE Ik pas op je mand!

Het vosje rent met de vosjes naar de mand van de stroper, ze stelen de vogels in de mand.

STROPER O o o!

De stroper heeft een bloedneus.

Godbewaarme! Wat zal Terynka zeggen?
Wat een afgang...
O o o, wat zal Terynka zeggen,
wat een afgang.

Dit is een duivelsbeest, god sta me bij!

Veren wolken uit de mand.

VOSJE Opgejaagd, enkel omdat ik een vos ben!
 Neergeknald, wegens mijn zachte vachtje!
 Afgeslacht!

Maar je moet mij eerst raken!

Lukt je toch niet, halve zool,
doe je best maar, doe je best maar!

De stroper schiet in het wilde weg.

STROPER Hou je kop!

De welpjes rennen weg, het vosje blijft achter, stervend in een wolk veren.

VIII

Buiten met een drankje erbij.

BOSWACHTER Heb je nog een biertje?

MW PÁSEK Ik denk het. Ik zal eens kijken.
Wel typisch, jij neemt zelf nooit wat mee.

De Boswachter richt zich tot het stille schoolhoofd.

BOSWACHTER Dus ik... heb haar gevonden.
Haar hol althans, maar verlaten.

Nog even maar
en dan glipt die vos me niet meer uit de vingers.
Dan, eindelijk, bont voor mijn vrouwtje!

En de liefde, vriend, nog succes?
Heb je al een meisje, meestertje,
Of versier je het liefste mooie zonnebloempjes?

SCHOOLHOOFD Waarom niet. Tere Terynka gaat vanmiddag trouwen.

PÁSEK In vossenbont! Vossenbont!

Het schoolhoofd staart in de verte, naar het hek, de plek waar hij eerder aan de bloem waar hij Terynka in zag zijn liefde verklaarde. Ook de boswachter heeft een inzicht; het doel waar hij achteraan zat, het vosje, is ook voor hem onbereikbaar gebleken – iemand anders was hem voor zoals de stroper het schoolhoofd voor was met Terynka.

SCHOOLHOOFD Daar gaat de droom.

Het schoolhoofd kijkt naar de boswachter. De boswachter schudt zijn hand, met oprechte empathie.

BOSWACHTER Och jongen, oud en uitgedroogd,
toch perst een vrouw de tranen je ogen uit.

Kom, ouwe makker, wees er blij mee,
jij op jouw leeftijd, met zo'n jong vrouwtje?

Jij bezwijkt op je huwelijksnacht.

Misschien wel niet tragisch...

Tot Mw. Pásek Hoe gaat 't met de eerwaarde?

MW PÁSEK Hij voelt zich eenzaam. Heimwee.

De Boswachter vertrekt plots. Het schoolhoofd is verrast.

BOSWACHTER Hoogste tijd. De haan kraait.

SCHOOLHOOFD Ik hoor geen haan hoor.

BOSWACHTER Nee? Dan is het de hond.

Die is ook een dagje ouder.

Bijna blind en kreupel, soms problemen met plassen,
en het hart, net als wij.

Hoe lang geleden waren wij nog jonge honden?

Ach ja, nu zijn we blij, met reinheid en regelmaat,
en met genoeg slaap, ik ben moe.

IX

Dezelfde plek als waar het begon. Het heeft geregend maar nu schijnt de zon.

De boswachter beklimt de heuvel, hij spreekt warm, teder.

BOSWACHTER Alles staat in bloei, alle bomen vol bloesem.
De stille groene wereld barst in leven uit!
Was ik wakker of in dromen?
Was het soms een sprookje?

Er was een liefdespaar,
stapel op elkaar, ja, dolgelukkig,
zij met haar gouden haar, hij met woeste baard
blind voor de lente om hen heen
pletten zonder opzet alle bloemen

vrijden ze vrijden ze zo licht als lentevogels

oh weer jong te zijn,
oh weer jong te zijn als pasgetrouwden!

Was ik wakker of in dromen,
zeg me, was het waar of toch een sprookje?

Hij gaat zitten. Zijn geweer rust tegen zijn knieën. Hij jaagt een vlieg weg.

BOSWACHTER Zonder die vlieg
viel ik in twee seconden in slaap...

Wat is het hier mooi,
de zon legt haar goud op dit sprookjesbos

Hoe magisch valt nu de avond,
waternimfen komen in het maanlicht
dansen met de geesten
die in het voorjaar naar huis teruggekomen zijn
bruisend van liefde! Huilend van vreugde!
Stralend van geluk! Van levenslust!

Ze schenken hun druppels honingdouwvocht
in tienduizend bloemen;
sleutelbloemen, klaver, klaprozen.

Wij arme stervelingen buigen ons
hoofd in ontzag voor hogere macht
van het heilig vuur; onze moeder natuur

*Hij valt in slaap. De bomen bewegen. De boswezens van het begin verschijnen.
De boswachter droomt.*

BOSWACHTER Hé! Waarom zie ik mijn vosje niet?

Het kleine welpje, kind van het vosje, rent naar de boswachter toe.

Zeg deugniet! Schobbejak, kom eens hier jij,
net je moeder!

Als twee druppels water, wonderbaar!

Stil maar, dit keer laat ik je lopen, voor je mama,
ik jaag niet meer achter vossen aan.

Achter niemand,
dit geweer zal geen dood meer zaaien in dit bos

*De boswachter staat op, wil het welpje vangen, strekt zijn armen uit en vangt
de kikker. De dieren bewegen.*

BOSWACHTER Hé, jij, slijmerig paddenbroed, da's lang geleden!

De kikker is doodsbang en stottert ervan.

KIKKER Da-dat ben ik niet, da-dat was mijn o- o- pa.

Hij heeft mij heel vaak vo-vo-vo-vo
Hij heeft mij vaak voor u ge-wa-wa-waarschuwd.

De boswachter vertrekt. Laat zijn geweer liggen.